

Spor Lisesi Öğrencilerinin Kariyer Kaygılarına Yönelik İnceleme: İstanbul İli Örneği

Ufuk DİLEKÇİ¹

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0001-7859-0301>

ORJINAL MAKALE

Özet

Bu araştırmada, spor lisesinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer kaygılarının bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma evreni Türkiye genelinde spor liselerinde öğrenim gören öğrenciler oluştururken, araştırma örneklemini İstanbul ilinde bulunan spor liselerinde öğrenim gören 670 spor lisesi öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak araştırmacının hazırladığı “Kişisel Bilgi Formu” ve “Kariyer Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Katılımcılardan elde edilen verilerin analizinde $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Bağımsız Gruplarda T-Testi ve ANOVA, fark grubunu tespit etmek için de Post Hoc testlerinden Tukey HSD kullanılmıştır. Araştırmada sınıf seviyesi değişkeni ($p<0.05$), cinsiyet değişkeni ($p<0.05$), maddi gelir değişkeni ($p<0.05$), anne eğitim durumu değişkenlerinde ($p<0.05$), gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer, Kariyer Kaygısı, Spor Lisesi, Öğrenci

Examination of Career Anxieties of Sports High School Students: Example of Istanbul Province

Summary

This research aims to examine the career concerns of students studying at a sports high school according to some demographic variables. The research population consists of students studying in 93 public sports high schools across Turkey. The research sample consists of 670 sports high school students studying in official sports high schools in Istanbul. "Personal Information Form" and "Career Anxiety Scale" prepared by the researcher were used as data collection tools in the study. In the analysis of the data obtained from the participants, Independent Groups T-Test and ANOVA were used at the $\alpha=0.05$ significance level, and Tukey HSD, a Post Hoc test, was used to detect the difference group. In the study, significant differences were detected in the class level variable ($p<0.05$), gender variable ($p<0.05$), financial income variable ($p<0.05$), and mother's education level variable ($p<0.05$).

Key Words: Career, Career Anxiety, Sports High School, Student

Giriş

Bireylerin mesleki devamlılığı için son derece önemli olan kariyer kavramı genel anlamda onun mesleki yönde ilerlemesini ifade etmektedir. Mesleki yönden ilerleme de bireyin geçmiş yıllarda kendisi için yaptığı kariyer hedeflerine yönelik bir şekilde gelişme göstermektedir. Bireysel kariyer planlamasının erken yaşta başlaması, bireyin mesleki geleceğine yönelik olumlu katkısını da üst seviyelere çekmektedir.

Bireysel kariyer planlamalarının araştırmaya konu olan spor lisesi öğrencilerinde ortaokul son yıllarına doğru, mesleki anlamda gelecek planlamalarının spor alanında olacağını net bir şekilde göstermektedir. Ortaokul seviyesinde spor liselerini tercih etmeleri yükseköğretim tercihlerini de bu alanda kullanacaklarına yönelik ipucu vermektedir.

Spor lisesi öğrencileri yükseköğretime geçiş konusu ya da devamlılık konusunda kariyer planlamalarında yaşam koşulları, sosyal çevre ya da yoğun aile etkisiyle tercih noktasında olumsuz durumlar yaşayabilirler. Dört yıl boyunca eğitim gördüğü spor alanı yani kariyer mesleğine devamlılık konusunda önemli bir kaygı yaşayabilir. Yaşadıkları kaygı özellikle spor lisesi öğrencilerinin sosyal hayatlarını da son derece olumsuz etkilemektedir. Kaygı seviyesinin kariyere devamlılık noktasında fazlalaştığı bu dönemde yapılan araştırma öğrencilerin kariyer kaygılarına yönelik nedenlerin de araştırılmasını sağlayacaktır. Bu nedenle de yapılan araştırmanın amacı spor lisesinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer kaygılarının bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi olarak belirlenmiştir.

Birey dünyaya geldikten ve belli bir yaşa ulaştıktan sonra ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve yaşamını sürdürebilmek için bir meslekte çalışarak hayatını devam ettirir. Hayatının büyük bir bölümünü bu meslekte geçirdiği ve bu mesleğinde tüm hayatını etkilemesi kaynaklı olarak hayatını mutlu bir şekilde devam ettirebileceği bir meslek seçimi yapmasının onun için çok önemli olduğu ifade edilmektedir. Bireyin yaşamında mesleki ve diğer yaşamsal rollerin etkileşimiyle birlikte ortaya çıkan genel görüntüsü kariyer olarak ifade edilmektedir (Niles & Harris, 2009). Kariyer bireyin yaşamında önemli ve birçok alanda da yüksek şekilde etkisini gösteren bir süreç olarak ifade edilse de bireyin hayattan beklediklerinin de cevabı olarak da değerlendirilmektedir (Sampson JP vd., 1999). Çocukluk yıllarında başlayan kariyer planlamaları yaşam boyu eden bir süreç haline gelmektedir (Kırdök & Kayadibi, 2018).

Kariyer gelişiminde en önemli dönem yaşamın sürdürülebileceği bir mesleğe karar verilen lise yılları olmakla birlikte bu dönem ergenlik dönemine rast geldiği için meslek seçimi gibi önemli bir gelişim görevi de tercih edilmek için bireyi bekler (Rowland, 2004). Birey bu

dönemde ergenliğin getirdiği fiziksel değişimlere uyum sağlamaya çalışırken mesleki kimliğini de oluşturmaya çalışır (Santrock, 2012). Ergenlik gibi önemli dönemde bireyin kariyer gelişimini etkileyen en önemli sorunlardan biri de yaşadığı kariyer kaygısıdır (Vignoli vd., 2005).

Kaygı gerçekleşmemiş bir olay ya da durumun geleceğe yönelik olarak yaşattığı endişe ve gerginliği ifade ederken sonucunun tam olarak kestirilemediği bir tehlikeyle karşılaşma bireye gerginlik hissettirir (Cüceloğlu, 1996). Kariyer kaygısı, bireyin meslek ve kariyer planlamaları konusunda bilgi eksiklikleri, mesleğe karar vermede yaşadığı zorluklar gibi kararsızlıklarının bir devamı olarak ifade edilebilir (Pisarık vd., 2017; Vignoli, 2015). Bireyin ergenlik döneminde mesleğe karar vermenin sorumluluğu yanında işe yerleşememe v bulamama gibi ihtimallerde kariyer hedeflerine ilişkin olarak kaygı yaşamalarına sebebiyet vermektedir (Vignoli, 2015).

Spor liseleri bireyin ortaokulu bitirmesiyle birlikte özel yetenek sınavıyla girerek dört yıl boyunca akademik derslerin olduğu gibi spor derslerinin de yoğunlukta olduğu, öğrencilerin kariyer hedeflerine uyumlu olarak gelecekte mesleki anlamda devamlılık sağlayacakları spor alanına nitelikli personel yetiştiren resmi müfredatı uygulayan eğitim kurumlarıdır.

Spor liseleri yükseköğretim öğrenimi öncesinde spora ilgi ve yeteneği bulunan 8. sınıftan 9. sınıfa geçen öğrencilere, ortaöğretim süreçleri boyunca akademik spor eğitimi veren okullar olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca spor liselerinin bir spor kulübü değil, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi müfredatı uygulayan ve bu müfredatın içerisinde de spor derslerinin olduğu kadar akademik derslerin de olduğu bir okul türüdür (Dilekçi, 2022).

Ülkemizde spor eğitimiyle ilgili kariyer planlamaları öğrenci ve veliler tarafından genel anlamda öğrencinin üniversite eğitimi seviyesine geldiği yaş aralığında planlanmaktadır. Bu planlamanın spor liseleri sayesinde daha erken yaşlara çekilmesi kariyer farkındalığı da oluşturmaktadır. Ortaokul eğitiminden sonra öğrencilere akademik bir spor eğitimi alabilecekleri Spor liselerinin tanıtılması öğrencilere kariyer planlamalarında yardımcı olacağı gibi küçük yaşlarda kariyer planlaması yapmalarını da sağlayabilir (Dilekçi, 2022). Meslek seçimine yönelik kariyer kaygısında spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygıları diğer okul türlerine göre daha düşüktür. Spor ile ilgili mesleklerin artması, sağlıklı yaşam faaliyetlerinde bilinçlenme gibi nedenlerden dolayı spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygılarının az olduğunu ifade edebilir (Karakaş, 2021).

Kariyer kaygısı ile ilgili yapılan araştırmalar çoğunlukla üniversite öğrencilerine yönelik olarak yapıldığı görülmektedir (Nalbantoğlu & Çetin, 2018). Lise öğrencilerinin kariyer kaygılarını belirleme yönelik yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Kariyer kaygısıyla ilgili olarak spor lisesi öğrencilerine yönelik yapılacak olan araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Yapılan araştırmada da spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer kaygılarını bazı demografik özelliklere göre belirlemek amaçlanmıştır. Spor lisesi öğrencilerinin kariyer gelişim süreçlerinde herhangi bir kariyer kaygısı yaşayıp yaşamadıklarına yönelik olarak yapılan bu araştırmada İstanbul ilinde bulunan spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygı düzeyleri bazı sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmanın ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Araştırma hipotezleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygıları sınıf değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygıları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygıları aile gelir durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygıları anne eğitim değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygıları baba eğitim değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygıları kendine ait çalışma odası değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Gereç ve Yöntem

Araştırma Evren ve Örneklemi

Araştırma evrenini Türkiye genelinde eğitim öğretim faaliyetlerine devam spor lisesi öğrencileri oluştururken araştırma örneklemini ise İstanbul ilinde bulunan spor liselerinde öğrenim gören 670 öğrenci oluşturmaktadır. Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygılarının çeşitli değişkenlere göre incelendiği bu araştırmada katılımcıların belirlenmesinde ulaşılabilirlik ilkesi ön plana çıkmıştır. Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin sınıf, cinsiyet, sınıf, aile gelir düzeyi, anne eğitim seviyesi, baba eğitim seviyesi, kendine ait çalışma odası değişkenlerine göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Spor lisesi öğrencilerinin sınıf, cinsiyet, sınıf, aile gelir düzeyi, anne eğitim seviyesi, baba eğitim seviyesi, kendine ait çalışma odası göre dağılımları

Kişisel Bilgiler	Değişkenler	f	%
Sınıf	9	149	22,2
	10	174	26,0
	11	159	23,7
	12	188	28,1
Cinsiyet	Erkek	268	40,0
	Kız	402	60,0
Aile Gelir Durumu	7500-12500 TL	157	23,4
	12501-17500 TL	177	26,4
	17501-22500 TL	116	17,3
	22501-27500 TL	94	14,0
	27501 TL ve üstü	126	18,8
Anne Eğitim	İlkokul	75	11,2
	Ortaokul	127	19,0
	Lise	387	57,8
	Üniversite	73	10,9
	Lisansüstü	8	1,2
Baba Eğitim	İlkokul	39	5,8
	Ortaokul	156	23,3
	Lise	345	51,5
	Üniversite	111	16,6
	Lisansüstü	19	2,8
Kendinize ait çalışma odanız var mı?	Evet	152	22,7
	Hayır	518	77,3

Veri Toplama Araçları

Araştırma veri toplama araçları “Kişisel Bilgi Formu” ve Çetin Gündüz ve Nalbantoğlu Yılmaz (2016) tarafından geliştirilen “Kariyer Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda araştırma katılımcısı grup öğrencilerinin sınıf düzeyi, cinsiyet, aile gelir durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve kendilerine ait çalışma odası ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Kariyer kaygısı ölçeği, aile etkisine yönelik kariyer kaygısı (5) ve meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı (9) olmak üzere toplamda 14 madde içermektedir. Ölçekte 5’li likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. Ölçeğin aile etkisine ve meslek seçimine yönelik kaygı kısımlarından alınan yüksek puan yaşanan kaygının yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin geliştirilme sürecinde aile etkisine yönelik kariyer kaygılarına ait Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.742, meslek seçimine yönelik kariyer kaygılarına ait Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise 0.797 bulunmuştur.

Yapılan araştırmada ise aile etkisine yönelik kariyer kaygılarının Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.902, meslek seçimine yönelik kariyer kaygılarının güvenilirlik katsayısı

0.889 bulunmuştur. Yapılan analiz sonuçları araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik seviyesinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (Cronbach's Alpha>0,70).

Verilerin Analizi

Araştırma da yapılan normallik testinde araştırma verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Kolmogorov – Smirnov testinden yararlanılmıştır. Araştırma verilerine yapılan normallik test sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Normallik Test Sonuçları

	Statistic	df	Sig.	X	Median	Skewness	Kurtosis
Aile etkisine yönelik kariyer kaygısı	,170	670	,000	8,72	8,00	1,131	0,626
Meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı	,061	670	,000	26,20	26,00	0,099	-0,804
Kariyer Kaygısı Toplam Puan	,047	670	,001	35,32	35,00	0,338	-0,422

Aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları Tablo 1’de incelenmiştir. Bu doğrultuda aritmetik ortalama ve medyanın eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 2 sınırları içinde olmasından dolayı araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiğini söylenilebilir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ayrıca çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında yer alması durumunda da ilgili verilerin normal dağıldığı söylenebilir (George ve Mallery, 2010).

Araştırma verileri normal bir dağılıma sahip olduğu için parametrik testler uygulanmıştır. İki bağımsız değişkenler için örneklem T testi (Independent Samples T test); ikiden fazla değişkenin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) testi uygulanmıştır. ANOVA testinde gruplar arasında anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi iki grup arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc (Tukey) testinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir. Araştırmada spor lisesi öğrencilerinin aile etkisine yönelik ve meslek seçimine yönelik kariyer kaygılarının sınıf düzeyine, cinsiyete, aile gelir durumuna, anne eğitim durumuna, baba eğitim durumuna ve kendilerine ait çalışma odası varlığına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan analiz sonuçları çalışmanın bulgular kısmında detaylı olarak verilmiştir.

Tablo 2. Spor lisesi öğrencileri sınıf seviyesi değişkenine göre kariyer kaygılarının karşılaştırılması

	Sınıf	N	\bar{x}	ss	F	p	Fark
Aile etkisine yönelik kariyer kaygısı	(1) 9.	149	8,96	4,37	2,15	,093	
	(2) 10.	174	9,58	4,90			
	(3) 11.	159	9,92	5,00			
	(4) 12.	188	10,29	5,36			
Meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı	(1) 9.	149	22,54	8,87	9,26	,000	4>1,
	(2) 10.	174	26,28	8,80			4>2,
	(3) 11.	159	26,81	8,98			4>3,
	(4) 12.	188	27,44	9,52			2>1
Kariyer Kaygısı Toplam Puan	(1) 9.	149	31,50	11,95	7,89	,000	2>1
	(2) 10.	174	35,86	11,72			3>1
	(3) 11.	159	36,74	12,25			4>1
	(4) 12.	188	37,73	13,07			

*p<0.05

Spor lisesi öğrencilerinin sınıf seviyesi değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucu Tablo 2’de verilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan spor lisesi öğrencilerinin sınıf seviyesi değişkeni aile etkisine yönelik kariyer kaygılarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Spor lisesi öğrencilerinin sınıf seviyesi değişkeni meslek seçimine yönelik kariyer kaygılarında ($f=9,26$; $p=0,000$; $p<0.05$) ve kariyer kaygısı toplam puanlarında ($f=7,89$; $p=0,000$; $p<0.05$) anlamlı fark tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin meslek seçimine yönelik kariyer kaygısında anlamlı farklılığın gruplarını belirlemek için yapılan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına göre 9. sınıf seviyesinde ki öğrencilerin 12. sınıf seviyesinde ki öğrencilerin ($X=27,44$), 11. sınıf ($X=26,8$), 10. sınıf ($X=26,28$), 9. sınıf ($X=22,54$) seviyesinde ki öğrencilerden, 10. sınıf ($X=26,28$), öğrencilerinin 9. sınıf ($X=22,54$), öğrencilerinden, 11. sınıf ($X=26,81$), öğrencilerinin 9. sınıf ($X=22,54$), öğrencilerinden mesleki seçime yönelik kariyer kaygıları daha yüksek tespit edilmiştir. Meslek seçimine yönelik kariyer kaygısında sınıf seviyesinin yükseldikçe kariyer kaygısının arttığı da tespit edilmiştir. Kariyer kaygısı toplam puanına anlamlı farklılığın gruplarını belirlemek için yapılan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına göre 9. sınıf ($X=31,50$) öğrencilerinin 10. sınıf ($X=35,86$), 11. sınıf ($X=36,74$), 12. sınıf ($X=37,73$) öğrencilerine göre daha kariyer kaygısı toplam puanlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. 10. sınıf ($X=35,86$) öğrencilerinin, 9. sınıf ($X=31,50$) öğrencilerinden kariyer kaygısı toplam puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre kariyer kaygılarının karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	F	p
Aile etkisine yönelik kariyer kaygısı	Kadın	268,00	9,51	4,71	1,19	0,68
	Erkek	402,00	9,87	5,12		
Meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı	Kadın	268,00	27,49	8,60	3,45	0,00
	Erkek	402,00	24,85	9,50		
Kariyer Kaygısı Toplam Puan	Kadın	268,00	37,00	11,59	6,01	0,02
	Erkek	402,00	34,71	12,97		

*p<0.05

Spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan T testi sonucu Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkeni aile etkisine yönelik kariyer kaygılarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkeni meslek seçimine yönelik kariyer kaygılarında ($f=3,45$; $p=0,000$; $p<0.05$) ve kariyer kaygısı toplam puanlarında ($f=6,01$; $p=0,002$; $p<0.05$) anlamlı fark tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin meslek seçimine yönelik kariyer kaygısında anlamlı farklılığın cinsiyeti kadın ($X=27,49$) öğrencilerin cinsiyeti erkek ($X=24,85$) öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kariyer kaygısı toplam puanına testi sonuçlarına göre cinsiyeti kadın ($X= 37,71$) öğrencilerin kariyer kaygıları cinsiyeti erkek ($X= 34,71$) öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Spor lisesi öğrencileri aile gelir durumu değişkenine göre kariyer kaygılarının karşılaştırılması

	Maddi Gelir	N	\bar{x}	ss	F	p	Fark
Aile etkisine yönelik kariyer kaygısı	(1) 7500-12500 TL	157	10,48	4,80	2,59	0,04	3<1
	(2) 12501-17500 TL	177	9,29	4,41			
	(3) 17501-22500 TL	116	8,77	4,69			
	(4) 22501-27500 TL	94	10,00	5,28			
	(5) 27501 TL ve üstü	126	10,06	5,72			
Meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı	(1) 7500-12500 TL	157	27,34	8,75	1,72	0,14	2<1
	(2) 12501-17500 TL	177	25,18	9,18			
	(3) 17501-22500 TL	116	24,99	9,27			
	(4) 22501-27500 TL	94	26,57	9,67			
	(5) 27501 TL ve üstü	126	25,45	9,42			
Kariyer Kaygısı Toplam Puan	(1) 7500-12500 TL	157	37,83	11,98	2,41	0,05	2<1
	(2) 12501-17500 TL	177	34,47	11,81			
	(3) 17501-22500 TL	116	33,76	12,54			
	(4) 22501-27500 TL	94	36,57	12,70			

*p<0.05

Spor lisesi öğrencilerinin aile gelir durumu değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucu Tablo 4'te verilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan spor lisesi öğrencilerinin öğrencilerin aile gelir durumu değişkeni, aile etkisine yönelik kariyer kaygılarında ($f=2,59$; $p=0,004$; $p<0.05$), meslek seçimine yönelik kariyer kaygılarında ($f=1,72$; $p=0,014$; $p<0.05$) ve kariyer kaygısı toplam puanlarında ($f=2,41$; $p=0,005$; $p<0.05$) anlamlı fark tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin aile etkisine yönelik kariyer kaygısında anlamlı farklılığın gruplarını belirlemek için yapılan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına göre 7500-12500 TL aile gelir grubunda olan öğrencilerin 17501-22500 TL aile gelir grubuna ait öğrencilerden daha yüksek kariyer kaygısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin meslek seçimine yönelik kariyer kaygısında anlamlı farklılığın gruplarını belirlemek için yapılan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına göre 7500-12500 TL aile gelir grubunda olan öğrencilerin 12501-17500 TL aile gelir grubunda olan öğrencilerden ve 17501-22500 TL aile gelir grubunda olan öğrencilerden daha yüksek meslek seçimine yönelik kariyer kaygısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygısı toplam puan anlamlı farklılığın gruplarını belirlemek için yapılan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına göre 7500-12500 TL aile gelir grubunda olan öğrencilerin 12501-17500 TL aile gelir grubunda olan öğrencilerinden daha yüksek kariyer kaygısı toplam puanına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 5. Spor lisesi öğrencilerinin anne eğitim durumu değişkenine göre kariyer kaygılarının karşılaştırılması

	Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss	F	p	Fark
Aile etkisine yönelik kariyer kaygısı	(1) İlkokul	70,00	10,84	5,37	4,81	0,00	4<1 4<3
	(2) Ortaokul	128,00	9,35	4,46			
	(3) Lise	391,00	9,95	5,06			
	(4) Üniversite	73,00	7,78	3,77			
	(5) Lisansüstü	8,00	12,50	8,30			
Meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı	(1) İlkokul	70,00	27,59	9,98	0,84	0,89	
	(2) Ortaokul	128,00	25,77	8,93			
	(3) Lise	391,00	25,76	9,07			
	(4) Üniversite	73,00	25,08	9,51			
	(5) Lisansüstü	8,00	27,75	12,67			
Kariyer Kaygısı Toplam Puan	(1) İlkokul	70,00	38,43	13,52	2,12	0,08	4<1
	(2) Ortaokul	128,00	35,12	12,04			
	(3) Lise	391,00	35,71	12,38			
	(4) Üniversite	73,00	32,86	11,66			

(5) Lisansüstü 8,00 40,25 17,82

*p<0.05

Spor lisesi öğrencilerinin anne eğitim durumu değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucu Tablo 5’de verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan spor lisesi öğrencilerinin anne eğitim durumu değişkenine göre meslek seçimine yönelik kariyer kaygılarında anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Spor lisesi öğrencilerinin anne eğitim durumu değişkeni aile etkisine yönelik kariyer kaygılarında ($t=4,81$; $p=0,000$; $p<0.05$) ve kariyer kaygısı toplam puanlarında ($t=2,12$; $p=0,08$; $p<0.05$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin aile etkisine yönelik kariyer kaygısında anlamlı farklılığın gruplarını belirlemek için yapılan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına göre anne ilkokul mezunu ($X=10,84$) öğrencilerin, anne üniversite mezunu öğrencilerden ($X=10,84$) daha yüksek aile etkisine yönelik kariyer kaygısına, anne lise mezunu öğrencilerin de ($X=9,95$), anne üniversite mezunu öğrencilerden ($X=7,78$), daha yüksek aile etkisine yönelik kariyer kaygısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygısı toplam puanına anlamlı farklılığın gruplarını belirlemek için yapılan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına göre anne ilkokul mezunu ($X=10,84$) öğrencilerin anne üniversite mezunu öğrencilerden ($X=10,84$) daha yüksek kariyer kaygısı toplam puanına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 6. Spor lisesi öğrencilerinin baba eğitim durumu değişkenine göre kariyer kaygılarının karşılaştırılması

	Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss	F	p
Aile etkisine yönelik kariyer kaygısı	İlkokul	38	10,08	5,42	0,40	0,81
	Ortaokul	156	9,79	4,74		
	Lise	346	9,79	4,94		
	Üniversite	111	9,22	4,96		
Meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı	Lisansüstü	19	10,16	6,29	0,63	0,64
	İlkokul	38	26,11	9,86		
	Ortaokul	156	26,80	8,90		
	Lise	346	25,72	9,45		
Kariyer Kaygısı	Üniversite	111	25,41	8,53	0,48	0,75
	Lisansüstü	19	24,32	10,93		
	İlkokul	38	36,18	13,73		
	Ortaokul	156	36,60	12,04		
Toplam Puan	Lise	346	35,51	12,73		
	Üniversite	111	34,63	11,38		
	Lisansüstü	19	34,47	15,41		

*p<0.05

Spor lisesi öğrencilerinin baba eğitim durumu değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucu Tablo 6’da verilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan spor lisesi öğrencilerinin öğrencilerin baba eğitim durumu değişkenine göre aile etkisine yönelik kariyer kaygıları, meslek seçimine yönelik kariyer kaygıları ve kariyer kaygısı toplam puanlarında anlamlı fark tespit edilememiştir ($p>0.05$).

Tablo 7. Spor lisesi öğrencilerinin kendilerine ait çalışma odası değişkenine göre kariyer kaygılarının karşılaştırılması

	Kendinize ait çalışma odası	N	\bar{x}	ss	F	p
Aile etkisine yönelik kariyer kaygısı	Evet	152,00	9,71	4,93	0,25	0,97
	Hayır	518,00	9,73	4,97		
Meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı	Evet	152,00	25,78	9,53	0,46	0,85
	Hayır	518,00	25,94	9,15		
Kariyer Kaygısı Toplam Puan	Evet	152,00	35,49	12,67	0,29	0,88
	Hayır	518,00	35,67	12,43		

* $p<0.05$

Spor lisesi öğrencilerinin kendilerine ait çalışma odası değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan T testi sonucu Tablo 7’de verilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan spor lisesi öğrencilerinin öğrencilerin kendilerine ait çalışma odası değişkenine göre aile etkisine yönelik kariyer kaygıları, meslek seçimine yönelik kariyer kaygıları ve kariyer kaygısı toplam puanlarında anlamlı fark tespit edilememiştir ($p>0.05$).

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Araştırmada, İstanbul ilinde spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin sınıf seviyesi, cinsiyet, aile gelir durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kendine ait bir oda değişkenlerine göre kariyer kaygıları incelenmiştir.

Spor lisesi öğrencilerinin sınıf seviyesi değişkenine göre meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı ve kariyer kaygısı toplam puanlarında gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin sınıf seviyelerinin yükseldikçe kariyer kaygılarının da arttığı tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin meslek seçimine yönelik kariyer kaygılarının 12.sınıf öğrencilerinin 9.10. ve 11. sınıf öğrencilerinden anlamlı ve yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kariyer kaygısı toplam puanlarında 12. sınıf öğrencilerinin 9. sınıf öğrencilerinden, 11. sınıf öğrencilerinin 9. sınıf öğrencilerinden, 10. sınıf öğrencilerinin 9. sınıf öğrencilerinden anlamlı ve yüksek olduğu tespit edilmiştir. Köksal (2016), yapmış olduğu araştırmada 1. ve 4.

sınıf öğrencilerinin lehine 2. ve 3. sınıf aleyhine anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Gündüz ve Yılmaz (2018), yaptığı araştırmada öğrencilerin kariyer kaygılarının sınıf seviyesine göre anlamlı farklılık göstermediği ifade edilmiştir. Maingi (2016), üniversite öğrencilerini sınıf değişkenine göre en yüksek olumlu yüzdelerin 1. ve 4. sınıf öğrencileri arasında olduğu tespit edilmiştir. Akdaş (2013), yaptığı araştırmada katılımcıların sınıf değişkeni ile algılanan aile desteği puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı çıktığı görülmüştür. Spor lisesi öğrencilerinin sınıf seviyesi ile kariyer kaygısı puanları 12. sınıf öğrencilerinin meslek seçimine yönelik ve kariyer kaygısı puanlarının tüm sınıf seviyelerinden yüksek tespit edilmesi bu yaş grubu öğrencilerin kariyer kaygısını yüksek yaşadıklarını göstermektedir. 12. sınıf öğrencilerinde meslek seçimi ve kariyer kaygısı yönünden yüksek puanlar öğrencilerin girecekleri TYT ve AYT sınavlarına bağlı olarak girecekleri sınavda başarılı olma isteklerinden kaynaklı olarak kaygı seviyelerinin yükseldiği söylenilebilir.

Spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı ve kariyer kaygısı toplam puanlarında gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı ve kariyer kaygısı toplam puanlarında spor liselerinde öğrenim gören kız öğrencilerin kariyer kaygılarının erkek öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Başkal (2009), ve Zhou ve Santos (2007), yaptıkları araştırmada kadın öğrencilerin erkeklere oranla daha fazla kariyer kaygısı yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Okutan ve Akbaş (2019), yapmış oldukları araştırmada kadın öğrencilerin genel kariyer kaygı durumlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde farklı yönde sonuçlar tespit eden araştırmalarda vardır. Başkal (2009), yapmış olduğu çalışmada araştırmamızın aksine erkek öğrencilerin kariyer kaygı durumlarının kadınlardan yüksek olduğunu ifade etmiştir. Aydın (2014), ve Kırdök ile Harman (2017), yapmış oldukları araştırmalarda cinsiyet ile kariyer kaygısı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmediğini ifade etmektedirler. Spor liselerinde öğrenim gören kız öğrencilerin kariyer kaygılarının yüksek olması, mesleki anlamda güçlü bir rekabet alanı olan ve her geçen gün yeni gelişmelerin yaşandığı dinamik bir mesleki alan olarak görülen spor alanında mesleki çalışmalarını yürütecek olmaları kaynaklı olarak kaygı seviyelerinin yükseldiği söylenilebilir. Spor lisesi kız öğrencilerinde kariyer hedeflerinin yüksek olması ve geleceğe yönelik önemli planlamalarla mesleki önemli bir kariyer hedefi kaynağı olabileceği de söylenilebilir.

Spor lisesi öğrencilerinin aile gelir durumu değişkenine göre aile etkisine yönelik kariyer kaygısı meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı ve kariyer kaygısı toplam puanlarında gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin aile etkisine yönelik kariyer kaygısı, meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı ve kariyer kaygısı toplam

puanlarında aile maddi geliri en düşük olan öğrencilerde kariyer kaygı seviyesi diğer gelir gruplarına göre daha yüksek tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinde ailenin maddi durumu iyileştikçe kariyer kaygılarında önemli bir azalma tespit edilmiştir. Gökçe ve Traş (2017), tarafından yapılan araştırmada algılanan sosyo-ekonomik düzeye göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ailesinin maddi gelir seviyesi yüksek öğrencilerin maddi gelir seviyesi düşük öğrencilere göre kariyer planlamalarını daha dikkatli ve kendilerine yüksek fayda getirecek şekilde planladıkları ifade edilmiştir (Greenbank & Hepworth, 2008). Akbaş (2019), yaptığı araştırmada ailenin aylık gelir durumuna göre anlamlı farklılık tespit edemezken, aile etkisi düzeyinde gelir durumu göre anlamlı farklılık tespit etmiştir. Ailenin gelir seviyesinin yükselmesiyle araştırma katılımcısı öğrencilerin kaygı puanlarının da azaldığı tespit edilirken algılanan ekonomik durum seviyesi yükseldikçe kariyer kararı verme güçlükleri puanlarının da düştüğü görülmüştür (Şanlı & Saraç 2016). Çetin ve Karalar (2016), tarafından yapılan araştırmada maddi geliri düşük ailelerde ki öğrencilerin kariyer algılarının daha yüksek maddi kazançta sahip aile bireylerine göre yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Spor lisesi öğrencilerin aile gelir düzeyi değişkenine göre mesleki anlamda göreve başlamaları ve kendilerini kariyer basamakları içerisinde görme ihtiyacı hissettikleri söylenilebilir. Ailenin gelir düzeyinin bu kariyer planlamaları ve kariyer kaygısı için önemli bir etken oluşturduğu da ortada olan önemli bir gerçektir. Aile maddi geliri az olması çeşitli yaşamsal ve sosyal kaynakların sınırlı olması sebebiyle öğrencilerde kariyer kaygısı yarattığı söylenilebilir. Öğrencilerin maddi kaynaklarının yükselmesi ve sosyal yaşamlarının güçlenmesine yönelik ve aile bireylerinin yaşam kalitelerinin yükselmesi adına kariyer kaygılarının yüksek olduğu söylenilebilir.

Spor lisesi öğrencilerinin anne eğitim seviyesi değişkenine göre aile etkisine yönelik kariyer kaygısı ve kariyer kaygısı toplam puanlarında gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin baba eğitim seviyesi değişkenine göre aile etkisine yönelik kariyer kaygısı meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı ve kariyer kaygısı toplam puanlarında anne eğitim seviyesinin aksine gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir. Spor lisesi öğrencilerinde anne eğitim seviyesinin düşük olan öğrencilerde kariyer kaygı seviyelerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin aile etkisine yönelik kariyer kaygılarında annesi ilkököl eğitim seviyesine sahip öğrenciler ve annesi lise eğitim seviyesine sahip öğrenciler arasında annesi ilkököl eğitim seviyesine sahip öğrenciler ve lise mezunu seviyesine sahip öğrenciler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiş ve anne ilkököl eğitim seviyesine sahip öğrencilerin diğer öğrencilere nazaran daha yüksek kariyer kaygısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygısı toplam puanlarında

ise annesi ilköğretim seviyesine sahip öğrenciler ve annesi üniversite eğitim seviyesine sahip öğrenciler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiş bu farklılıkta da annesi ilköğretim mezun öğrencilerin daha yüksek kariyer kaygısına sahip olduğu tespit edilmiştir. Özellikle annenin eğitim seviyesi yükseldikçe de öğrencilerin kaygı seviyelerinin azaldığı tespit edilmiştir. Adıgüzel (2008), yaptığı araştırmada kariyer hedefleri ile alakalı ele almış olduğu faktörlerden bir bölümünde anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmiştir. Super (1990), kariyer gelişiminde aile yapısı, aile içi ilişkiler ve çocuk, ergen ve ebeveyn ilişkileri önemli rol oynamaktadır. Guavain ve Perez'e (2007), göre, anne-babalar, ergenler için bilgiyi bulan, ilişkileri kuran seçenekleri yapılandırmalarına yardım eden, rehberlik yapan yöneticiler olarak önemli bir rol alırlar (Akt. Santrock, 2012). Köküsoy (2008), katılımcıların algılanan aile desteği puanlarının anne ve babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin algıladıkları aile desteği ölçüğü puanları ile babanın eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Katılımcıların annenin ve babanın eğitim durumu ile algılanan aile desteği puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu tespit edilmiştir (Akdaş, 2013). Uçar (2020), tarafından yapılan çalışmada, anne eğitim durumu üniversite olan öğrencilerin kariyer ve hedef belirleme noktasında planlı bir şekilde hareket ettiklerini ve gelecek kaygısı nedeniyle meslek seçimlerinde esnek olabileceklerini tespit etmiştir. Bireylerin kaygı durumlarını yükselten bir başka önemli değişken de anne ve babasının eğitim seviyesidir. Çocukları için daha iyi gelecek kurma hayali olan ebeveynler çocuklarına bu yönde baskı yapmalarıyla onların kaygı seviyelerinin yükselmelerine neden olabilmektedirler. Araştırmada anne ve baba eğitim seviyesi değişkenlerinde farklı sonuçlar tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinde baba eğitim seviyesi değişkeninde kariyer kaygılarında farklılık görülmezken anne eğitim değişkeninde spor lisesi öğrencilerinde kariyer kaygısı farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılığın eğitim anne eğitim seviyesi değişkeninde tespit edilmesi çocuk yetiştirme sürecinde annenin çocukla kurduğu duygusal bağın yüksekliği kaynaklı olarak ortaya çıktığı ifade edilebilir. Kariyer kaygısını en çok yaşayan öğrencilerin anne eğitim seviyelerinin ilköğretim seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında bireyin annesinin eğitim seviyesinin düşüklüğü çocuğu için daha iyi bir gelecek isteğiyle çocuğuna karşı eğitim alması yönünde baskı yapması öğrencilerin kariyer kaygısı yaşamalarına sebep olabilir sonucuna ulaşılabilir.

Spor lisesi öğrencilerinin kendine ait bir oda değişkenine göre aile etkisine yönelik kariyer kaygısı meslek seçimine yönelik kariyer kaygısı ve kariyer kaygısı toplam puanlarında gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir. Öğrencilerin kendilerine ait odalarının olması kişisel alanları gibi akademik başarılarını da artırmak için önemli bir araçtır. Bireyin kendi odasının olması akademik anlamda hazırlık yapmasına sınavlarda başarı göstermesini

sağlayacaktır. Akademik anlamda başarı sağlayan bireylerde kariyer kaygısı diğer bireylere göre daha düşük seviyededir.

Spor lisesi öğrencilerinin diğer okul öğrencilerine nazaran daha farklı bir eğitim almaları ve yaşamlarını sürdürebilmeleri için muhakkak ilgili alanda kariyer sahibi olmaları gerekmektedir. Bu noktadan hareketle spor lisesi öğrencilerine özellikle okullarda kariyer planlamaları için destek verilmesi, ailelere öğrencilerin kariyer planlamaları konusunda bilgilendirici eğitimler verilmesi kariyer kaygısının azaltılmasında önemli bir çözüm aracı olabilir. Öğrenci ve ailelere ek olarak spor liselerinde görev yapan öğretmen ve idarecilere de öğrencilerin kariyer gelişimlerini planlama gibi önemli fayda sağlayacak hizmetiçi eğitimlerin verilmesi önem arz etmektedir.

Öğrencilerin ailelerinden kaynaklı kaygı düzeylerini en aza indirgeyebilmek için de çalışmaların yapılması gerekmektedir. Kariyer kaygısıyla ilgili olarak değişik evren ve örneklem guruplarında nitel araştırmaların yapılması da önem arz etmektedir. Spor lisesi öğrencilerinin kariyer hedefleri ve kariyer kaygısı taşımamaları için ders programlarına kariyer dersi eklenebilir. Spor liseleri gibi önemli okul türü üzerine bilimsel araştırma sayısı oldukça sınırlıdır bunun yanında öğrencilerin kariyer kaygısını ölçen araştırmaların artırılması ve tüm spor liseleri üzerinde yapılması önem arz etmektedir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu:

Etik değerlendirme belgesinin tarihi:

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası:

Makalenin yönteminde “mevcut araştırma süresince “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir.” ibaresini kullanınız.

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmacı sayısına bağlı olarak aşağıdaki örneklerden birini kullanınız ya da bu örneklere benzer yeni bir beyan yazınız.

Örnek: Araştırmanın tamamı, araştırmanın tek yazarı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Örnek: Araştırmanın tüm aşamalarında iki yazar da eşit katkıda bulunmuştur.

Örnek: Araştırmanın yöntem ve bulgular kısmıyla ilgili süreçler birinci yazar, giriş kısmı ile ilgili süreçler ikinci yazar, tartışma ve sonuç kısmı ile ilgili süreçler ise üçüncü yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çatışma Beyanı

Yazarın/yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Adıgüzel O. (2008). Türkiye’de gençlerin kariyer planlamasını etkileyen faktörler ve üniversite hazırlık öğrencileri üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya
- Akbaş M. (2019). Lise öğrencilerinin kariyer kaygısı üzerine bir araştırma: Antalya ili örneği. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya
- Akdaş G. (2013). Sağlık meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin ve algıladıkları aile desteğinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Erzurum
- Aydın, Ç. (2014). Üniversite öğrencilerinde kariyer kararsızlığının özsaygı, denetim odağı ve mükemmeliyetçilik bakımından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başkal, S. (2009). Anadolu, Fen ve Genel Liselerde Eğitim Alan Son Sınıf Öğrencilerinin Bir Üst Öğrenime Geçişte Meslek Seçimi ile İlgili Yaşadıkları Kaygıların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Muğla İli Örneği). Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul
- Cüceloğlu, D. (1996). İnsan ve davranışları. Basım, Ankara: Remzi Kitabevi.
- Çetin Gündüz, H. ve Nalbantoğlu Yılmaz, F. (2016). Lise öğrencilerinin kariyer kaygılarını belirlemeye yönelik ölçek geliştirme çalışması. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12. 3, 1008-1022.
- Çetin C, Karalar S. (2016). X, Y Ve Z kuşağı öğrencilerin çok yönlü ve sınırsız kariyer algıları üzerine bir araştırma. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi; 14(28): 173-196.
- Dilekçi, (2022). Spor Liselerinde Adanmışlık. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara ISBN: 978-625-433-997-4
- George, D. ve Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Gökçe Z., Traş Z. (2017). Lise öğrencilerinin kariyer karar verme güçlükleri ve ego kimlik statülerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 15(1), 58-69.
- Gündüz HÇ., Yılmaz FN. (2018). Lise öğrencilerinin kariyer kaygılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 18(3), 1585-1602.
- Greenbank P. Hepworth S. (2008). Working class students and the career decision-making process: A qualitative study. Putting research outcomes into practice, 1-105.
- Karakaş, U. (2021). Spor Lisesi Öğrencileri ile Diğer Lise Öğrencilerinin Demografik ve Kişilik Özellikleri Bağlamında Kariyer Kaygılarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Gedik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi.
- Kırdök, O. Kayadibi S..(2018). Lise Öğrencilerinin Mesleki Kararsızlığının Yordayıcısı Olarak Kişilik Özellikleri. Journal of Strategic Research in Social Science.
- Kırdök, O. Harman E. (2017). Lise Öğrencilerinin Denetim Odaklarına Göre Mesleki Olgunluklarının Kariyer Karar Verme Güçlüklerini Yordama Gücü Universal Journal Of Educational Research 6.2 (2018) 242 - 248.

- Köksal K. (2016). Üniversite ve meslek tercihini etkileyen unsurlara yönelik bir alan araştırması. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi* 2016; 26(2): 39-69.
- Köküsoy K. (2008). Endüstri Meslek Liselerinde Bir Meslek Alanına Yönelmiş Olan Öğrencilerin Mesleki Olgunluk ve Algıladıkları Aile Desteği Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Niles, S. G., & Harris-Bowlsbey, J. (2013). 21. yüzyılda kariyer gelişimi müdahaleleri. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Maingi Lw, (2007). Certainty In Career Choice Among Kenyatta University Students: Implications For Career Counseling (Doctoral dissertation, Kenyatta University), 2007.
- Okutan, E., & Akbaş, M. G. (2019). 15-24 Yaş arası öğrencilerin kariyer kaygılarını incelemeye yönelik literatür araştırması. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 7(1).
- Pisarık, C.T., Rowell, P.C. & Thompson, L.K. (2017). A Phenomenological Study of Career Anxiety Among College Students. *National Career Development Association*. 65, 339-362.
- Rowland, K. D. (2004). Career decision-making skills of high school students in the Bahamas. *Journal of career development*, 31(1), 1-13
- Sampson JP., Lenz JG., Reardon RC., Peterson GW. (1999). A cognitive information processing approach to employment problem solving and decision making. *The Career Development Quarterly*. 48(1), 3-18.
- Santrock, J. W. (2012). Ergenlik. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Super, D.E. (1990). A life span, life space approach to career development. D. Brown & L. Brooks (Ed.) içinde, *Career choice and development: Applying contemporary theories to practice* (2. ed., ss. 197–261). San Fransico: Jossey-Bass.
- Şanlı KK., Saraç T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 13(33), 227-242.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (Sixth edition). United States: Pearson Education.
- Nalbantoğlu Yılmaz, F. & Çetin Gündüz, H. (2018). Lise öğrencilerinin kariyer kaygılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1585-1602.
- Uçar B. (2020). Spor Eğitimi Alan Öğrencilerin Mesleki Kimlik Durumları, Girişimcilik Niyetleri Ve Kariyer Planlama Tutumları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Vignoli, E. (2015). Career indecision and career exploration among older French dolescents: the specific role of general trait anxiety and future school and career anxiety. *Journal of Vocational Behavior*, doi: 10.1016/j.jvb.2015.06.005.
- Vignoli, E., Croity-Belz, S., Chapeland, V., Fillipis, A., & Garcia, M. (2005). Career exploration in adolescents: The role of anxiety, attachment and parenting style. *Journal of VocationalBehavior*,67(153-168).

Zhou, D., & Santos, A. (2007). Career Decision-Making Difficulties Of British And Chinese International University Students. *British Journal Of Guidance & Counselling*, 35(2), 219-235.